BOERDERIJ ST. JOZEFSHOEVE

De oude boerderij

Deze boerderij is gelegen aan de Weteringweg 3, 2155 MV te Leimuiderbrug.

Bij de vijfde verkoping, op 16 februari 1854, koopt in de Stads-Doelen in de Gasthuisstraat te Haarlem, P. Kleinjan QQ 18, groot 24 bunder en 68 roeden, voor f 10.000,-. Op diezelfde veiling koopt B.H. Everts voor C. Diemont QQ 19, groot 24 bunder en 62 roeden ook voor f 10.000,-. Op kadasternummer N 270 wordt in 1856 een huis gebouwd.(1)

(1)Is dit hoeve De Winter, waarop Hendrik Münsterman (uit Ter Aar) boerde? Zie hierover her artikel van mevrouw A.G.M. van der Oord-Wisker in Waarover spraken zij voor 1900 in de Haarlemmermeer.(red)

Pieter Kleinjan, die landbouwer te Rhoon was, verkoopt in 1862 zijn kavel aan Hendrik Blans, koopman en wonende in Koog a.d. Zaan. Er wordt dan een schuur gebouwd. Als Hendrik Blans komt te overlijden, erft zijn vrouw Elisabeth Besbrink uit Zaandam, de kavel. Na diens overlijden erft Alida Blans in 1892 de kavel.

In 1895 wordt het pand gesloopt.

In 1910 verkoopt Alida Blans 3 kavels aan Hendrik Munsterman. landbouwer te Haarlemmermeer, die in 1913 alles aan de Elektrische Spoorwegmaatschappij verkoopt. Deze bleef eigenaar tot 1938.

Deze Hendrik Munsterman is geboren 26-12-1856 in de Haarlemmermeer en overleden 27-10-1921 ook in de Haarlemmermeer. Hij was gehuwd met Agnes Rijkelijkhuizen, die geboren werd 7-6-1872 in de Haarlemmermeer en 3-6-1955 overleed te Lisse. Waarschijnlijk heeft hij de Umlaut op de familienaam laten vervallen.

Vier zussen Rijkelijkhuizen. Links Agnes en Hendrik (1913)

Want de naam "Munsterman" op twee manieren geschreven in de archieven voorkomt nl. met en zonder Umlaut. Overigens is dat niet zo vreemd want zijn overgrootvader, Jan Heinrich Münsterman werd geboren in Duitsland in de plaats Gutterloh in 1755 en overleed 10-09-1804

Hendrik Munsterman en
Agnes Munsterman-Rijkelijkhuizen

in die zelfde plaats. Zijn vrouw was ook een Duitse. Zijn zoon Bals Heinrich Műnsterman werd daar ook geboren en wel op 20-08-1784 en overleed op 10-10-1832 in Ter Aar. Hij was met een Hollandse vrouw getrouwd n.l. Maria Brigitta Markman geb. 08-10-1798 in Ter Aar, overleden op 31-10-1865 te Haarlemmermeer. Haar ouders waren nog wel in Duitsland geboren t.w. in Hesselbroek, Graafschap Rijdoch.

Nog steeds was de naam met een Umlaut, zelfs bij diens zoon Hendricus, landbouwer, arbeider en kerkmeester van de O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen kerk in Nieuw-Vennep(2). Hij werd geboren 20-02-1822 in Ter Aar en overleed 26-06-1888 in de Haarlemmermeer; gehuwd met Margaretha Valentijn, geb. 16-07-1827 in Ter Aar, overleden 6-1-1874 in de Haarlemmermeer.

Ook al is in 1913 de Elektrische Spoorwegmaatschappij eigenaar geworden, Hendrik Munsterman is wel boer/pachter gebleven waarschijnlijk tot aan zijn overlijden in 1921. Mevrouw Munsterman-Rijkelijkhuizen heeft het bedrijf wel voortgezet, maar het is niet bekend voor hoe lang.

Foto St. Jozefshoeve (in de winter)

Wie in de periode van 1921 tot 1939 pachter zijn geweest heb ik niet kunnen ontdekken.

In de periode 1913-1939 heeft op de huidige plaats wel een woning met bedrijfsgebouwen gestaan, maar niet de huidige St. Jozefshoeve, want die is in 1939 gebouwd.

In 1938 heeft de Elektrische Spoorwegmaatschappij, tengevolge van slechte financiële omstandigheden, het eigendom voor een korte periode overgedragen aan de polder. Interpolis heeft het eigendom spoedig overgenomen. Door overdracht van aandelen van Interpolis aan Fortis werd in 1992 laatstgenoemde eigenaar en is dat thans nog, althans van het land.

In 1939 is Simon Th. Munsterman samen met diens broer Wilhelmus, pachter geworden. Zij begonnen op de nieuwgebouwde hoeve.
Simon was op 23-06-1913 in Nieuw-Vennep geboren.; hij trouwde Wilhelmina C. Veelenturf en overleed in Burgerveen op 16-11-1994.

In 1981 heeft zoon Simon Munsterman de pacht overgenomen en is er thans nog boer; hij verwierf de gebouwen in eigendom. Hij is geboren 25-01-1954 in de Haarlemmermeer en gehuwd met Clementine M.H. Straathof geb. 13-09-1957.

De oorspronkelijke oppervlakte van de boerderij van 47 ha is door onttrekking van land door Rijkswaterstaat ten gunste van autoweg A4 en toedeling van land aan de buurman, teruggebracht naar 44 ha. De grondslag kent een afslibbaarheidspercentage van 18-42 %. Aanvankelijk, toen vader boer was, was een gedeelte van het land weiland, een algemeen gebruikelijke situatie in die tijd. Meestal waren er 9 tot 10 melkkoeien en werd er machinaal gemolken. De melk werd geleverd in bussen welke situatie eindigde toen in tanks geleverd moest worden.

(2) Over zijn betrokkenheid bij het stichten van een r.k.kerk in het zuiden van Haarlemmermeer tussen 1870 en 1880, zie C.M. Spaan, 'Verkoping van Heije's nalatenschap' in Meer-Historie, dec. 1981, blz. 9-12

Als bijzonderheid van deze boerderij moet de brongaswinning vermeld worden, tot omstreeks 1990, ofschoon die situatie op vele boerderijen bestond. In 1996 heeft Albert Bolt in Meer-Historie een artikel over brongas geschreven(3). Aangezien dat alweer 10 jaar geleden is, haal ik een klein gedeelte tekst uit dat artikel aan.

Brongasinstallatie

Het is een brandbaar gas dat in de Haarlemmermeer voorkomt op een diepte van ongeveer 11 meter beneden het maaiveld. Het gas dat in bepaalde aardlagen opgelost is in het grondwater komt vrij als het in bronnen opwelt. Door middel van een brongasinstallatie wordt het gas opgevangen.
Dit gas was geschikt voor verlichting, verwarming en om op te stoken.
Dat men op de St. Jozefshoeve niet verder gegaan is met melken is begrijpelijk want toen men in tanks moest gaan melken was dat met 9 of 10 koeien niet rendabel meer. Dat betekende derhalve dat de boerderij een totaal akkerbouwbedrijf werd met de daaraan verbonden gevolgen. Toen Simon in 1981 alleen pachter werd, was het aantal

A.J.J. Bolt, 'Brongas', Meer-Historie dec. 1996 (jrg.24, nr.4), blz. 8-12

gewassen talrijker dan thans het geval is. Zo werden naast aardappelen, bieten en tarwe ook graszaad, capucijners, tuinbonen, cichorei, crambe en andere oliehoudende gewassen geteeld.
Helaas is daarna een ontwikkeling gekomen waardoor het telen van de meeste gewassen niet meer rendabel was. Alleen de produkten aardappelen, bieten, tarwe en uien schoten over.

Het zou nog niet zo erg zijn als de tarwe nog 23-27 eurocent per kg opbracht zoals vroeger en de aardappels en uien ook een redelijke prijs op zouden brengen, wat gelukkig het laatste jaar het geval is.
De laatste jaren teelt men een halve hectare pompoenen. Deze teelt is in het begin erg arbeidsintensief, want nadat gezaaid is, worden de opgekomen plantjes handmatig op afstand gepoot en geoogst. In alle maten en soorten, tot exemplaren van wel 40 kg! Ze worden verkocht voor de sier, maar het vruchtblees kan ook gepureerd worden en dan tot soep bereid.

Een andere nadelige factor is het kostenpatroon, dat veel hoger is dan vroeger. Wat aanvankelijk een gunstige ontwikkeling leek, n.l. het stijgen van de opbrengst, bleek achteraf nadelige gevolgen te hebben.
Doordat de opbrengsten in heel Europa en daar buiten stegen, ontstond een overschot en zakten de prijzen. Men heeft getracht de kostenstijging het hoofd te bieden door te mechaniseren, zodat ze geen personeel meer nodig hebben. In belangrijke mate heeft Tineke, de echtgenote van Simon Munsterman, een bijdrage geleverd aan het verlagen van de arbeidskosten. Zo regelt zij de huisverkoop van aardappelen, uien en pompoenen en wordt de boekhouding door haar gedaan.

Siem Munsterman (sr.) aan het ploegen (1967)

Daarnaast is zij een belangrijke hulp bij het wieden en naar de schuur brengen van uien, het transport van de graan- en aardappeloogst en voert zij de zakelijke telefoongesprekken.

De landbouwwerkzaamheden gebeuren deels in eigen beheer en deels door een loonwerker. In eigen beheer is een combine, een sproeimachine, de totale aardappelrooilijn en een kleine strobalenpers. Het stropersen van grote balen doet de loonwerker evenals het bietenrooien, uienrooien en het slootwerk.

Tineke en Simon Munsterman

Alle oogstmethodes op dit bedrijf wijken niet veel af van de algemeen gebruikelijke die ik in eerdere artikelen uitgebreid behandeld heb Wat wel genoemd mag worden, is dat we hier te maken hebben met een boer wiens opbrengsten tot de betere gerekend mogen worden, terwijl er 2 hectaren bij zijn met een slechte opbrengst tengevolge van de Haarlemmermeerspoorlijn die tot in de dertiger jaren van de vorige eeuw door het land heeft gelopen.

M. van Rijsbergen

90 JAAR ZWANENBURG. NABIJ HALFWEG.

Nu de geluidsoverlast van Schiphol blijft toenemen vragen veel Zwanenburgers zich af of ze niet beter af zouden zijn als ze bij de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnewoude zouden horen. De belangen van Zwanenburg komen immers meer overeen met die van Haarlemmerliede en Spaarnewoude (waar ook Halfweg bij hoort) dan die van de gemeente Haarlemmermeer. Ook vanuit een historisch gezichtspunt is de vraag interessant. Hoort Zwanenburg bij de gemeente Haarlemmermeer of bij Haarlemmerliede en Spaarnwoude? Wie over dit onderwerp mee wil praten kan veel hebben aan het een paar jaar gelden postuum uitgegeven boek van Cor Lücke over Zwanenburg.

Zwanenburg is altijd sterk verbonden geweest met Halfweg. De naam Zwanenburg werd pas in 1913 ingevoerd, eerder werd het wel *Nabij Halfweg* genoemd. De naam Zwanenburg verwijst overigens naar het Huis Zwanenburg aan de overkant van de ringvaart. De ringvaart rond het Haarlemmermeer scheidde het huis 'Zwanenburg' van zijn landerijen en tuinen. Op deze gronden ontstond het dorp dat later de naam Zwanenburg kreeg.

De Zwanenburgse bevolking, zo schreef Lücke, bestond in het begin vooral uit forensen die in Amsterdam werkten. Een deel werkte bij de boeren in de Haarlemmermeer of in de Houtrakpolder en IJpolder. Tijdens de bietencampagne in de winter werkte men ook op de fabriek. Kerken heeft Zwanenburg nooit gehad. De rooms-katholieke, de gereformeerde en de Nederlands hervormde kerk hebben altijd in Halfweg gestaan.

Cor Lücke zelf werd in een noodwoning op de Zwanenburgerdijk geboren in Zwanenburg, maar ging op Halfweg naar school waar het gezin ook naar de kerk ging.

In het boek is een gedicht van hem opgenomen uit 1993. Het heet *Terugblik van een tachtig jarige*. Het gaat over Zwanenburg en is een klaagzang van 21 coupletten over 't Hoofd van 't Dorp (alias de gemeente Haarlemmermeer). Een couplet hieruit:

Het vliegverkeer dat hield mij wakker,
En dat was nog het ergste niet.
Het Hoofd van 't Dorp vond mij een stakker
Stuurde mij met een kluitje in het riet.

Henri Stroet

Cor Lücke *90 Jaar Zwanenburg. Nabij Halfweg.*
Uitgeverij René de Milliano. € 12.95